

ที่ พร ๐๐๒๓.๓/ว ๕๕๕๐

ศาลากลางจังหวัดแพร่
ถนนไชยบูรณ์ พร ๕๕๐๐๐

๗ ธันวาคม ๒๕๖๕

เรื่อง การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย “สวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย”

เรียน นายอำเภอ ทุกอำเภอ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ และนายกเทศมนตรีเมืองแพร่

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท ๐๘๑๖.๔/ว ๓๔๔๕

ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๕

จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยจังหวัดได้รับแจ้งจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่า มูลนิธิสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน และภาคีเครือข่ายได้จัดเวทีพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย สวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย เพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก (Learning Loss) และผลักดันให้การอ่านเป็นรากฐานแห่งการเรียนรู้ โดยยื่นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนให้เกิดนโยบายสวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย

เพื่อเป็นการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย “สวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย” จึงขอความร่วมมือแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อสานพลังขับเคลื่อนให้เกิดนโยบายสวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการ สำหรับอำเภอขอความร่วมมือแจ้งเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชาติธิ บุญมาก)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น

โทร. ๐-๕๕๕๓-๔๑๑๙ ต่อ ๓๐๕

ผู้ประสานงาน คุณเรียนนภา โกสิน

Handwritten signature and initials in the top left corner.

Official stamp of the Ministry of Education and Higher Education, Thailand, with registration number 4967 and date 3 P.Y. 2565.

ที่ มท ๐๘๑๖.๔/ว ๓๕๕๕

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ถนนนครราชสีมา กทม. ๑๐๓๐๐

๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย “สวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย”

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ที่ สส.วอ. ๒๕๖๕/๒๗๙
ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๕ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยมูลนิธิสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านและภาคีเครือข่ายได้จัดเวทีพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย สวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย เพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก (Learning Loss) และผลักดันให้การอ่านเป็นรากฐานแห่งการเรียนรู้ โดยยื่นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนให้เกิดนโยบายสวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย นั้น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพิจารณาแล้ว เพื่อเป็นการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย “สวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย” จึงขอความร่วมมือจังหวัดแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด พิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อสานพลังขับเคลื่อนให้เกิดนโยบายสวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

Handwritten signature of the official.

(นายทวี เสริมภักดีกุล)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น
กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
โทร. ๐ - ๒๒๔๑ - ๙๐๒๑-๓ ต่อ ๔๑๕
โทรสาร ๐ - ๒๒๔๑ - ๙๐๒๑-๓ ต่อ ๔๑๘
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@dla.go.th

สิ่งที่ส่งมาด้วย

ที่ มท ๐๘๑๖.๔/ว ๓๕๕๕

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ถนนนครราชสีมา กทม. ๑๐๓๐๐

๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย “สวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย”

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ที่ สส.วอ. ๒๕๖๕/๒๗๙

ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๕

จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยมูลนิธิสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านและภาคีเครือข่ายได้จัดเวทีพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย สวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย เพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก (Learning Loss) และผลักดันให้การอ่านเป็นรากฐานแห่งการเรียนรู้ โดยยื่นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนให้เกิดนโยบายสวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย นั้น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพิจารณาแล้ว เพื่อเป็นการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย “สวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย” จึงขอความร่วมมือจังหวัดแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด พิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อสานพลังขับเคลื่อนให้เกิดนโยบายสวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายทวี เสริมภักดีกุล)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กองส่งเสริมและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น

กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

โทร. ๐ - ๒๒๔๑ - ๙๐๒๑-๓ ต่อ ๔๑๕

โทรสาร ๐ - ๒๒๔๑ - ๙๐๒๑-๓ ต่อ ๔๑๘

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@dla.go.th

สิ่งที่ส่งมาด้วย

ที่ สส.วอ. ๒๕๖๕/ ๒๗๙

๑๔ กันยายน ๒๕๖๕

ภา	เลขที่	49883
เล	รับ	
วันที่	15 ก.ย. 2565	
เวลา		

เรื่อง ขอบความสนับสนุนการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย “สวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย”

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. Policy brief : นโยบายการขับเคลื่อนเชิงนโยบายสวัสดิการหนังสือเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

โดย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Thailand Development Research Institute: TDRI)

๒. ข้อเสนอเชิงนโยบาย “สวัสดิการหนังสือเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย”

กองส่งเสริมและพัฒนา	เลขที่	3492
การจัดการศึกษาท้องถิ่น	รับ	
วันที่	15 ก.ย. 2565	

แผนงานยุทธศาสตร์งานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการ

สร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) บริหารงานโดย มูลนิธิสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน มีบทบาทในการสนับสนุน สร้างเสริมและขับเคลื่อนกระบวนการ กลไก มาตรการ และนโยบายต่างๆ ทั้งภาครัฐและสังคม ที่นำไปสู่การสานพลังภูมิปัญญาวัฒนธรรมการอ่านเพื่อพัฒนาสุขภาพเด็กปฐมวัย

“การอ่าน” เป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างภูมิคุ้มกัน เยียวยา พัฒนาจิตใจ และพัฒนาทักษะสู่การเป็นพลเมืองที่มีความรอบรู้อย่างรอบด้าน เพื่อร่วมสร้างสรรค์สังคมและประเทศชาติ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ประกาศให้การรู้หนังสือเป็นสิทธิมนุษยชน เป็นพลังแห่งศักดิ์ศรี เป็นพื้นฐานความเข้มแข็งของสังคม และเป็นฐานรากของการพัฒนาที่ยั่งยืน อันจะก่อความรุดหน้าในทุกด้าน ทั้งด้านการดูแลสุขภาพ ความปลอดภัยด้านโภชนาการ การจัดการความยากจน ตลอดจนการสร้างเสริมการมีงานทำที่เหมาะสม การวางฐานการอ่านที่เข้มแข็ง จะเป็นทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ และเป็นปัจจัยสำคัญของการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตัวเองตลอดชีวิต

การส่งเสริมให้เด็กมีประสบการณ์ร่วมกับหนังสือตั้งแต่ปฐมวัย (๐ - ๖ ปี) วัยแรกเริ่มของชีวิต เป็นช่วงวัยที่สมองพัฒนาสูงสุด กว่า ๘๐% ของชีวิตมนุษย์ หากผู้ใหญ่ได้ช่วย “เลือกสรร” และ “สนับสนุน” หนังสือที่เหมาะสมให้กับเด็กจะช่วยสร้างภูมิคุ้มกัน ลดภาวะถดถอยพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก (Learning Loss) เสริมทักษะชีวิตและทักษะสมอง EF (Executive Functions) ซึ่งมีส่วนทั้งทางตรงและทางอ้อมในการกำหนดทิศทางของสังคมอนาคต

รายงานผลสำรวจสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในไทย พ.ศ. ๒๕๖๔ ให้ความสำคัญเรื่องการอ่าน โดยเฉพาะการมีหนังสือสำหรับเด็ก ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาการของเด็ก แต่เด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี ในประเทศไทยมีแม่เพียง ๖ ใน ๑๐ คน และพ่อเพียง ๓ ใน ๑๐ คนเท่านั้น ที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้กับลูก นอกจากนี้ ยังพบว่า มีเด็กปฐมวัยเพียง ๓ ใน ๑๐ คนเท่านั้น ที่มีหนังสือเด็กอยู่ในบ้านอย่างน้อย ๓ เล่ม สถานการณ์เหล่านี้ยิ่งเลื่อมล้ำมากขึ้นในครอบครัวที่ยากจน สำนักงานสถิติแห่งชาติพบข้อมูลล่าสุดว่า มีเด็กไทยกว่า ๑.๑ ล้านครัวเรือน ที่ไม่มีหนังสือเหมาะสมวัยในบ้าน

เครือข่ายสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน จัดเวทีสาธารณะ ๕ เวที ด้วยความร่วมมือจากองค์กรเครือข่ายในพื้นที่ปฏิบัติการ มากกว่า ๗๗ หน่วยงาน ใน ๔ ภูมิภาค รวมถึงองค์กรขับเคลื่อนสวัสดิการเด็กถ้วนหน้ากว่า ๓๔๐ องค์กร นำมาสู่การจัดเวทีพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย สวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย “สานพลังร่วมหยุดวิกฤติ Learning Loss จากปฏิบัติการทางสังคมสู่ข้อเสนอเชิงนโยบาย” เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๕ เพื่อประมวลเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย นำเสนอในการสัมมนากลุ่มย่อย “สื่อเพื่อเด็กและเยาวชน” ในโอกาสวุฒิสภาครบรอบ ๓ ปี เรื่อง “๓ ปี วุฒิสภา : ๓ ปี ของนโยบายและปฏิบัติการทางสังคมเพื่อการรู้เท่าทันสื่อในเด็กและเยาวชน” เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๕ ณ อาคารรัฐสภา เพื่อหนุนเสริมข้อเสนอเชิงนโยบาย “การพัฒนาและขยายสื่อดีสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว” ต่อคณะกรรมการธิการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา แล้วนั้น

ทั้งนี้/...

ทั้งนี้ เพื่อให้การสานพลังในครั้งนี้ได้นำไปสู่การประกาศเป็นนโยบายที่นำไปสู่ปฏิบัติการขับเคลื่อนทางสังคม
คณะทำงาน จึงขอยื่น “ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อสานพลังขับเคลื่อนให้เกิดนโยบายสวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย”
เพื่อขอความสนับสนุนจากท่าน ในการขับเคลื่อนให้บรรลุผล นำไปสู่การพัฒนาเด็กปฐมวัยในสถานการณ์วิกฤติขณะนี้
โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับการสนับสนุนจากท่านด้วยดี พร้อมทั้งขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางสุดใจ พรหมเกิด)

ผู้จัดการแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส.

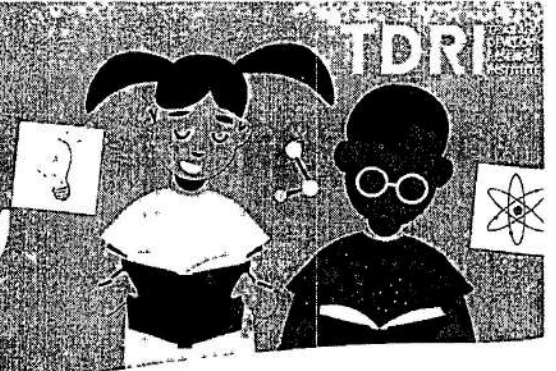
คณะทำงานเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ในเด็กและเยาวชน ในคณะกรรมการวิชาการ การพัฒนาสังคม
และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา
คณะอนุกรรมการด้านสื่อสารเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย
นโยบายด้าน การพัฒนาเด็กปฐมวัย
คณะทำงานสวัสดิการเด็กเล็กถ้วนหน้า (๓๔๐ องค์กร)

แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส.

๑. นางสาวหทัยรัตน์ พันดวงษ์ ผู้ประสานงานวิชาการแผนงานฯ มือถือ ๐๘๙-๔๔๘ ๗๗๓๐ อีเมล happy2reading@gmail.com
๒. นายชัยวัฒน์ คงคาลิหมัน เลขานุการแผนงานฯ มือถือ ๐๘๖-๔๘๖๖๖๘๒ อีเมล happy2reading.ed@gmail.com

การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย สวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย

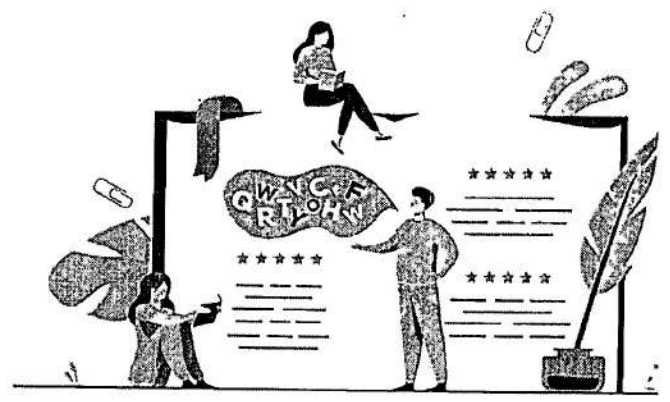
โดย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Thailand Development Research Institute : TDRI)
และเครือข่ายส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านและการพัฒนาเด็ก 100 องค์กร

“การวางรากฐานการอ่าน คือการสร้างกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต”

การอ่านเป็นหนึ่งในทักษะสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
ที่เต็มไปด้วยปรากฏการณ์ที่สลับซับซ้อนยิ่งกว่ายุคสมัยใดๆ ที่ผ่านมา

(ศ.นพ.ประเวศ วะสี, นครแห่งการอ่าน : ยุทธศาสตร์สำคัญเพื่อทุกคนในพื้นที่
เข้าถึงวิถีสุขภาพฯ, 13 กรกฎาคม 2558)

การอ่านหนังสือสำหรับเด็กให้เด็กเล็กฟัง จะเกิดประโยชน์อย่างมากต่อชีวิตเด็ก ดังนี้:

1. เกิดสายสัมพันธ์พิเศษ
(SPECIAL BOND WITH YOUR CHILD)
เป็นกิจกรรมที่ทำให้ได้แสดงความรัก
ความผูกพันและได้ใกล้ชิดกันมากขึ้น

2. พัฒนาทักษะทางภาษา
(LANGUAGE SKILLS)
ช่วยเสริมสร้างการออกเสียงพื้นฐาน
การเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ

3. พัฒนาการกระบวนการเรียนรู้
(COGNITIVE DEVELOPMENT)
การเรียนรู้วิธีการอ่าน (จากบนไปล่าง จากซ้ายไปขวา)
อ่านออกเสียงอย่างถูกต้อง เรียนรู้ในการปรับตัว
เข้ากับสถานการณ์ใหม่หรือบุคคลอื่น
เพราะหนังสือคือโลกใบใหม่ของเด็ก

4. เพิ่มสมาธิและวินัย
(CONCENTRATION AND DISCIPLINE)
ทำให้เด็กนิ่งและอดทน เป็นประโยชน์ทางอารมณ์
การสร้างสมาธิและวินัยให้กับเด็กในช่วงเริ่มต้น
จดจ่อกับสิ่งที่ฟังได้นานขึ้น

**5. เกิดจินตนาการ
และความคิดสร้างสรรค์**
(IMAGINATION AND CREATIVITY)
ทำให้เด็กเกิดจินตนาการตามเรื่องราว
ที่ได้ฟังและนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์

**6. ปลูกพาะนิสัยรักการอ่าน
ตลอดชีวิต**
(CULTIVATING LIFELONG LOVE OF READING)
ทำให้เด็กมองว่าหนังสือเป็นสิ่งที่จะทิ้งไม่ได้
ช่วยสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก

7. เตรียมความพร้อมสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ (PREPARATION FOR ACADEMIC SUCCESS)
เด็กที่พ่อแม่อ่านหนังสือให้ฟังมีแนวโน้มในการเรียนรู้ได้ดีกว่าเด็กที่ไม่เคยได้ฟังการอ่านหนังสือ การอ่านหนังสือ
ยังเสริมความถนัดในการเรียนรู้โดยทั่วไป และการตั้งคำถามระหว่างการอ่าน จะช่วยกระตุ้นสมองให้เด็กรู้จักคิดและเรียนรู้

การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย สวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย

โดย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Thailand Development Research Institute : TDRI)
และเครือข่ายส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านและการพัฒนาเด็ก 100 องค์กร

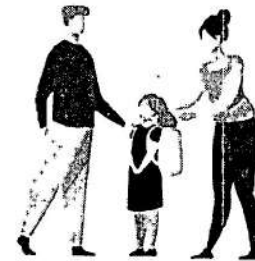
ดร.เบตตี้ ฮาร์ท
(BETTY HART)

และ

ดร.ท็อด ริสลีย์
(TODD RISLEY)

แห่งมหาวิทยาลัยแคนซัส

ได้ทดลองเก็บข้อมูลของครอบครัวตัวแทนทางเศรษฐกิจ 3 กลุ่ม ได้แก่ ชนชั้นฟังสวัสดิการ ชนชั้นแรงงาน และชนชั้นวิชาชีพ เป็นเวลา 4 ปี พบว่า ครอบครัวส่วนใหญ่มีสัญชาตญาณ การเลี้ยงลูกที่ดี ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจใด แต่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

การได้ยินคำศัพท์ของเด็กสี่ขวบ

เด็กจากชนชั้นวิชาชีพ

45
ล้านคำ

เด็กชนชั้นแรงงาน

26
ล้านคำ

เด็กจากชนชั้นฟังสวัสดิการ

13
ล้านคำ

เด็ก 1 คน มีความเหลื่อมล้ำ
ทางกระบวนการเรียนรู้ถึง
32 ล้านคำ

สอดคล้องกับงานศึกษาวิจัย ของนักสังคมวิทยา

จอร์จ ฟาร์กัส
(GEORGE FARKAS)

และ

เคิร์ต เบรอน
(KURT BERON)

พบว่า เด็กในครอบครัว
ที่ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่า
เมื่อเริ่มเข้าเรียนจะมีพัฒนาการ
ในการเรียนรู้ช้ากว่าเด็กอื่น
12-14 เดือน และเมื่อโตขึ้น
ก็ยังไม่สามารถชดเชยความรู้ได้

ข้อมูลเหล่านี้ เน้นย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือให้เด็กฟังอย่างมีความสุขตั้งแต่ก่อนวัยเรียน เพราะการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เป็นตัวกำหนดว่าเด็กๆ จะมีความสุขในการเรียน ลดโอกาสการออกจากโรงเรียนกลางคัน โดยรายงานการศึกษาวิจยนานาชาติ ในกลุ่มนักเรียน ป.4 จากทั่วโลก พบว่า นักเรียนในครอบครัวที่มีพ่อแม่อ่านหนังสือให้ฟังบ่อยๆ จะได้คะแนนมากกว่านักเรียนที่พ่อแม่ไม่อ่านหนังสือให้ฟังเป็นบางครั้ง และมีโอกาสที่พ่อแม่จะอ่านหนังสือให้ฟังเป็นประจำ

การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย สวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย

โดย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Thailand Development Research Institute :TDRI)
และเครือข่ายส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านและการพัฒนาเด็ก 100 องค์กร

สถานการณ์การพัฒนาเด็กเล็กในประเทศไทย

การสำรวจพัฒนาการของกรมอนามัยพบว่าพัฒนาการที่มีความล่าช้ามากที่สุด (ศูนย์อนามัยที่ 3, 2557)

ซึ่งพัฒนาการดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับความสามารถทางสติปัญญา (Joseph et al., 2007)

ผลการสำรวจสถานการณ์ไอคิวและอีคิวของเด็ก ป.1 ทั่วประเทศโดยกรมสุขภาพจิต พบเด็กที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์บกพร่องหรือต่ำกว่า 70% (กรมสุขภาพจิต, 2559)

และพัฒนาการด้านภาษามีปัญหามากกว่าด้านอื่นๆ

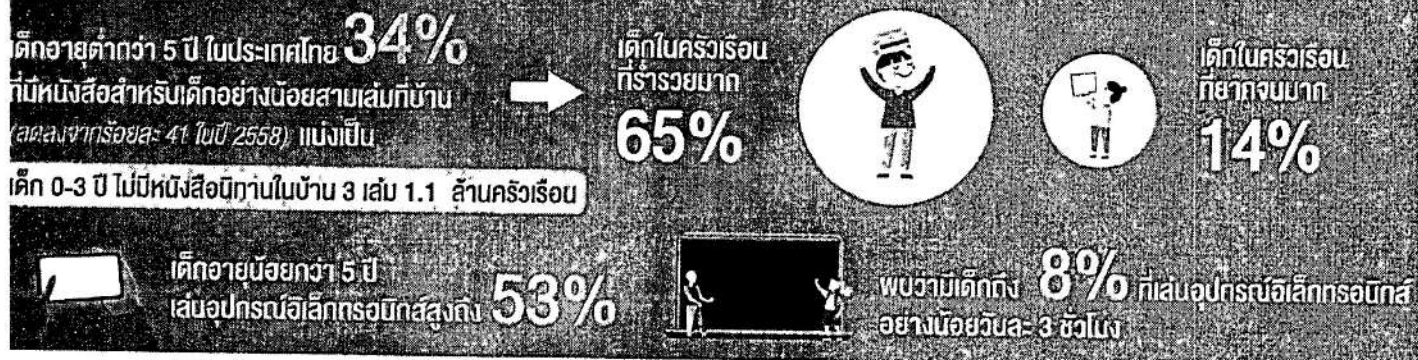
วิธีการหนึ่งที่สามารถพัฒนาทักษะด้านภาษาและพัฒนาการด้านอื่นๆ ให้ดีขึ้นได้ คือ

“การอ่านหนังสือกับลูก” เป็นเครื่องมือที่ช่วยสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่และลูกตั้งแต่ออยู่ในครรภ์จนถึงอายุ 6 ปี

สอดคล้องกับข้อมูล “โครงการหนังสือเล่มแรก bookstart” ที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ ปี 2557 และโครงการพัฒนาศักยภาพประชากรไทย โดยคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ที่พบว่า การอ่านหนังสือให้ลูกฟังตั้งแต่อายุ 6 เดือน จนถึง 6 ปี มีผลต่อพฤติกรรม และพัฒนาการที่ดีของเด็กในทุกๆ ด้าน เมื่อเทียบกับเด็กที่พ่อแม่ไม่ได้อ่านหนังสือให้ฟัง

ผลการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทยปี 2562 (MICS6) จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ร่วมกับองค์การยูนิเซฟ

การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผลกระทบต่อเด็ก

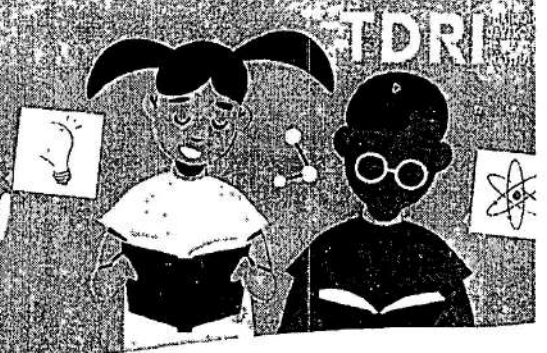
ศึกษาของ รศ.นพ.วีระศักดิ์ ชลไชย-แพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- พฤติกรรมก้าวร้าว
- พฤติกรรมสมาธิสั้น
- พฤติกรรมแยกตัว คือต่อต้านมากขึ้น
- พฤติกรรมด้านภาษา
- พัฒนาการด้านการใช้สมองระดับสูง (Executive Functions หรือ EF) ในการแก้ไขปัญหา คิดสร้างสรรค์

เด็กที่ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นระยะเวลาสั้นส่งผลต่อทักษะ EF ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มทักษะพื้นฐานสำคัญ 3 อย่าง ได้แก่ ความจำในการทำงาน (working memory) การควบคุมยับยั้งตนเอง (inhibitory control) และการมีความคิดยืดหยุ่น

การขับเคลื่อนเชิงนโยบาย สวัสดิการหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย

โดย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Thailand Development Research Institute: TDRI)
และเครือข่ายส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านและการพัฒนาเด็ก 100 องค์กร

กลไกขับเคลื่อน

ผลงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. และเครือข่ายส่งเสริมการอ่านกว่า 100 หน่วยงาน ได้จัดเวทีอภิปรายเพื่อรวบรวมแนวทางโอกาสแห่งความสำเร็จ (Best Practice) ของการสร้างรากฐานการอ่านเพื่อสร้างเสริมพัฒนาการและวิถีสุขภาพเด็กปฐมวัย พบว่ากลไกขับเคลื่อนในชุมชนท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการหนุนเสริมให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญ ก่อให้เกิดการปฏิบัติทั้งในครอบครัว และชุมชนท้องถิ่น โดยแนวทางที่ประสบผลสำเร็จ มีดังนี้

แนวทางปฏิบัติ

กระบวนการ

กลุ่มแม่ตั้งครรภ์

- ระบบบริการสาธารณสุข
 - โรงเรียนพ่อแม่: ให้ความรู้ในเรื่องการใช้หนังสือเพื่อการพัฒนาเด็กขณะตั้งครรภ์
- องค์กรปกครองท้องถิ่น (อปท.)
 - สนับสนุนสื่อและหนังสือสำหรับเด็กเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ปกครอง/พ่อแม่/ผู้ดูแลเด็ก

- เตรียมความพร้อมบุคลากร ให้ความรู้ความเข้าใจแก่พ่อแม่ผู้ดูแลเด็ก และอาสาสมัครด้านการใช้หนังสือและกิจกรรมการอ่านเพื่อการพัฒนาเด็ก
- มีชุดความรู้ และหนังสือเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการใช้หนังสือ

กลุ่มเด็กปฐมวัย

- ระบบบริการสาธารณสุข
 - คลินิกสุขภาพเด็กดี: เตรียมความพร้อมบุคลากร ให้ความรู้ในเรื่องการใช้หนังสือเพื่อการพัฒนาเด็ก กำหนดให้เรื่องการใช้หนังสือเพื่อการพัฒนาเด็ก โดยมอบหนังสือเด็กเล่มแรกแก่เด็กแรกเกิด และเล่มที่สองช่วงวัยถัดมา
- องค์กรปกครองท้องถิ่น
 - สนับสนุนหนังสือเด็กที่เหมาะสมตามจำนวนเด็ก
 - ใช้งบประมาณกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น (ทปก.) ในการพัฒนาเด็กอย่างน้อยร้อยละ 15
 - ส่งเสริมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและสนับสนุนหนังสือแก่เด็ก
 - นโยบายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความรู้แก่พ่อแม่และผู้เลี้ยงดูเด็ก
 - นโยบายสาธารณะที่มุ่งสร้างเสริมให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยอยู่ในวิถีสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

- เตรียมความพร้อมบุคลากร ด้านการใช้หนังสือเพื่อการพัฒนาเด็ก ตั้งแต่ 0-6 ปี
- ติดตามพัฒนาการและมอบหนังสือเด็กให้แก่พ่อแม่ และผู้เลี้ยงดูเด็กแรกเกิด - 6 เดือนแรกอย่างน้อย 1 เล่ม และเด็ก 6 เดือน - จบครึ่ง อย่างน้อย 1 เล่ม
- สวัสดิการหนังสือหมุนเวียนสำหรับเด็ก 6 เดือน - จบครึ่ง ทุกครั้งของการฉีดวัคซีนให้เด็ก
- จัดให้มีศูนย์ส่งเสริมการอ่านแก่เด็กปฐมวัย คลินิกแม่ตั้งครรภ์ คลินิกสุขภาพเด็กดี
- จัดทำนโยบายและจัดสรรงบประมาณเพื่อให้มีหนังสือมอบแก่เด็ก 0-3 ปี อย่างน้อย 3 เล่มที่บ้าน
- สนับสนุนหนังสือเด็กให้ปริมาณและคุณภาพเหมาะสมตามจำนวนเด็ก
- พัฒนาศูนย์กายภาพบำบัดวิชาการศึกษา ท้องถิ่น ให้ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการถ่ายทอดการใช้หนังสือและการอ่านเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย
- จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเทศบาลสำคัญต่างๆ ของท้องถิ่น
- จัดทำแผนการพัฒนาเด็กด้วยหนังสือและการอ่าน

- 3 .กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย เช่น กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ ฯลฯ
 - สนับสนุนสื่อและหนังสือเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่พ่อแม่และผู้เลี้ยงดูเด็ก
 - ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความรู้แก่พ่อแม่ และผู้เลี้ยงดูเด็ก
 - มีนิทานที่เหมาะสมวัย บริการรับปริมาณและคุณภาพ

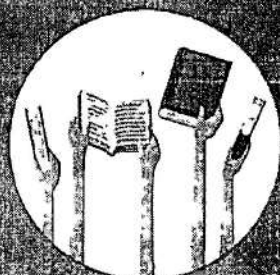
- มีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย
- สร้างเสริมให้ครอบครัวมีพฤติกรรมเลี้ยงลูกด้วยหนังสือ
- จัดให้มีมุมหนังสือ, ห้องสมุด, ธนาคารหนังสือ เพื่อเด็กปฐมวัยและครอบครัวในชุมชน
- จัดให้มีอาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน สร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการอ่าน

ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาและขยายสื่อดีสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

รัฐบาลควรสนับสนุนสนับสนุนงบประมาณ และการดำเนินงานส่งเสริมการอ่าน โดยจัดให้มีสวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กเล็ก หรือหนังสือหมุนเวียน ทุกครั้งของการฉีดวัคซีนให้เด็ก

(บันทึกข้อตกลงประเทศไทยทำกับยูนิเซฟ ครอบคลุมเด็ก 0-3 ปี ควรจะมีหนังสือสำหรับเด็กในบ้านอย่างน้อย 3 เล่ม ส่วนงานสวัสดิการแห่งชาติ และองค์การยูนิเซฟ ดำรงฉบับปี พ.ศ. 2562 พบว่า มีเด็กปฐมวัยที่ยังเข้าไปไม่ถึงหนังสือ กว่า 1.1 ล้านครัวเรือน.)

ขยายพื้นที่สื่อการอ่าน เพื่อการเรียนรู้

ในระดับชุมชน/หมู่บ้าน เช่น มีบ้านหนังสือหรือห้องสมุด เด็กปฐมวัยในชุมชน

ข้อเสนอนโยบาย “สวัสดิการหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย (๐ - ๖ ปี)” :
หนังสือเพื่อเด็กแรกเกิด (Bookstart) และหนังสือ ๓ เล่มในบ้านเด็ก

๑. ความสำคัญและสถานการณ์ปัญหา

ความเป็นมา

จากการพิจารณาศึกษาและจัดทำรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการพัฒนาและขยายสื่อสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยคณะทำงานเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ในเด็กและเยาวชน ในคณะกรรมการธิการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส ซึ่งมี มติ ครม.รับทราบและเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๔ ต่อข้อเสนอของการนโยบายส่งเสริมการอ่านที่ชัดเจน คือ

- การจัดให้มีสวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กแรกเกิด และ / หรือ หนังสือหมุนเวียน ทุกครั้งของการฉีดวัคซีนให้เด็ก
- การขยายพื้นที่การอ่านเพื่อการเรียนรู้ อาทิ การจัดตั้งธนาคารหนังสือ การเปิดพื้นที่ธนาคารหนังสือออนไลน์

เพื่อเด็กปฐมวัย

แต่จากการจัดประชุมติดตามผลโดยคณะทำงาน ฯ ในคณะกรรมการธิการ ฯ พบว่า ยังขาดการขับเคลื่อนที่สร้างการเปลี่ยนแปลง และยังไม่สามารถใช้หนังสือและกิจกรรมการอ่านรับมือกับวิกฤตการณ์การระบาดของโรคโควิด-๑๙ ที่ไม่เพียงกระทบกับสุขภาพของประชาชน แต่ยังสร้างปัญหาต่อการพัฒนาเด็ก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของประเทศในระยะยาว

สิ่งที่ดำเนินการ

เครือข่ายสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านเพื่อเด็กปฐมวัย จึงได้ร่วมกับภาคีเครือข่าย จัดเวทีสาธารณะทั้งในส่วนกลางและ ๔ ภูมิภาค ทั่วประเทศ จำนวน ๘ เวที ทำให้ได้รับทราบสถานการณ์จากทุกพื้นที่ และได้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย ทั้งระยะเร่งด่วน ระยะสั้น และระยะยาว โดยตั้งแต่เวทีแรกในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๕ ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ในหัวข้อ “พลังการอ่านฟื้นฟูวิกฤตเด็กปฐมวัย” ต่อด้วยเวทีในภูมิภาค อีก ๖ ครั้ง จนถึงการประชุมล้นคั่นพบและกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่าย มาสู่เวทีสุดท้ายในกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๕ ในหัวข้อ “สานพลังร่วมหยุดวิกฤติ Learning Loss : จากปฏิบัติการทางสังคมสู่ข้อเสนอเชิงนโยบาย สวัสดิการหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย” ซึ่งได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากภาคีทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาสังคม รัฐ และเอกชน ที่ต่างตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างการเปลี่ยนแปลงร่วมกันในช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อของชาติ ในขณะนี้

ปัญหาและสภาวะวิกฤต ณ ปัจจุบัน

เครือข่ายฯ พบข้อมูลที่น่าห่วงใยของเด็กปฐมวัยในสถานการณ์โควิด - ๑๙ โดยเฉพาะการที่เด็กเข้าถึงสื่อจอ สื่อออนไลน์ได้ง่ายขึ้น ส่งผลกระทบต่อที่สำคัญ เช่น ปัญหาพัฒนาการด้านภาษา ทำให้เด็กพูดช้า สื่อสารไม่ได้ , ปัญหาพฤติกรรม เช่น มีภาวะก้าวร้าว อารมณ์รุนแรง ขาดสมาธิ พัฒนาการถดถอย (Learning Loss) ทั้งทักษะการเรียนรู้และทักษะทางสังคมผลกระทบต่อที่เกิดขึ้น นอกจากเกิดจากมาตรการปิดสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแล้ว ยังเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจของพ่อแม่ผู้ปกครองต่อการใช้สื่อจอ และการขาดสื่อและกระบวนการที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพพัฒนาการ และสมองของเด็กให้เติบโตสมวัย

๒. ข้อค้นพบ โอกาส และความหวัง

เครือข่ายฯ ได้พบว่า การดำเนินงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านเพื่อเด็กปฐมวัยในหลายพื้นที่ในหลายปีที่ผ่านมา มีข้อมูลการดำเนินการและผลการวิจัยที่สำคัญคือ แม่เด็กเล็กในชุมชนจะได้รับผลกระทบจากการระบาดใหญ่ของไวรัสโควิด - ๑๙ และมาตรการของภาครัฐ แต่การใช้หนังสือและกิจกรรมการอ่าน ทำให้เด็กยังคงมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในทุกมิติ ทั้งสุขภาพด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมถึงทักษะการสื่อสาร

นอกจากนี้กิจกรรมการอ่านยังสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว และสร้างโอกาสให้คนทุกกลุ่มวัยในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและคุณภาพชีวิตของชุมชนด้วย ดังนั้น การดำเนินงานเพื่อการสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านเพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กปฐมวัย จึงเป็นโอกาสและความหวัง ในการพลิกฟื้นสมรรถนะเด็กไทย ทั้งนี้เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตของสมองกว่า ๘๐ % ของชีวิตมนุษย์ และเป็นช่วงวัยที่มีความคุ้มค่าต่อการลงทุนสูงที่สุด มากกว่าการลงทุนอื่นๆ ๗ - ๑๒ เท่า และการสนับสนุนเด็กก่อนวัยเรียนของรัฐสามารถชดเชยสภาพแวดล้อมของเด็กเปราะบาง แต่ไม่มีโครงการใดที่จะสามารถทดแทนในเขตแวดล้อม ความรักความเอาใจใส่ของพ่อแม่ ครอบครัว ผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นฐานสำคัญและก่อประโยชน์ตลอดชีวิตที่ตามมาได้ (เจม เจ แสกแมน , งานวิจัยรางวัลโนเบล สาขาเศรษฐศาสตร์ ค.ศ. ๒๐๑๐) ดังนั้นการสนับสนุนให้ครอบครัวและผู้ดูแลเด็กปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจ มีสื่อและกิจกรรมสร้างสรรคในการร่วมพัฒนาเด็ก จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาพลเมืองให้มีศักยภาพ

๓. ข้อเสนอ

เครือข่ายสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงมีข้อเสนอในเชิงนโยบาย ดังนี้

ระยะเร่งด่วน (๖ เดือน - ๑ ปี)

เป้าหมาย

เพื่อคลี่คลายปัญหา Learning Loss จากวิกฤติการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ มอบสวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับข้อเรียกร้องขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ที่ขอให้รัฐบาลนานาชาติประเทศเร่งจัดซื้อ จัดหา จัดส่งหนังสือให้ถึงบ้านเด็ก

มาตรการ

๑. ขอให้รัฐบาล มอบหมายให้ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงกรุงเทพมหานคร สำนักงานหลักประกันสุขภาพ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ และหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดนโยบาย การจัดสรรงบประมาณ และบูรณาการการทำงานกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ให้ทุกจังหวัด ทุกอำเภอ ทุกเขต ทุกตำบล มีการดำเนินการ

๑.๑ จัดหาและมอบหนังสือ ให้เป็นของขวัญสำหรับเด็กแรกเกิดทุกคน

๑.๒ จัดให้เด็กปฐมวัย (๐ - ๖ ปี) มีหนังสือภาพและหนังสือนิทาน ที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับวัย และ
บริบท

ทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน อย่างน้อย ๓ - ๕ เล่มในบ้าน

๑.๓ จัดกระบวนการหนุนเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาศักยภาพ
สมองและสมรรถนะเด็กปฐมวัยด้วยการอ่านและการเล่น

ระยะกลาง (๑-๓ ปี)

เป้าหมาย

เพื่อให้เกิดกลไกและแนวทางดำเนินการที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลในการสร้างความร่วมมือ เสริมพลังการพัฒนาสมรรถนะ ทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยด้วยการอ่าน ตั้งแต่ในครอบครัว ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในสถานศึกษา ในชุมชน และสังคม ตลอดจนมีการผลักดันร่วมสร้างวิถีวัฒนธรรมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัยทุกมิติ สู่การวางรากฐานการเติบโตเป็นพลเมืองสร้างสรรค์

มาตรการ

๒. ขอให้หน่วยงานตามข้อ ๑ ร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เช่น กรรมการชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ ภาคประชาสังคม ดำเนินการ จัดซื้อ จัดหาหนังสือดี มีคุณภาพ เหมาะสมวัยมีปริมาณที่เพียงพอต่อการจัดบริการ จัดการระบบหนังสือชุมชนเวียน และจัดให้มีพื้นที่กิจกรรมการอ่านและการเล่นที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาเด็ก เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน, ศูนย์ชุมชน

๓. จัดให้มีการอบรมปฏิบัติการ และให้บริการความรู้ในการใช้การอ่านเพื่อพัฒนาเด็กแก่แม่ตั้งครรภ์และครอบครัวโดยหน่วยบริการสุขภาพ ศูนย์บริการสาธารณสุข (ศบส.) อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม. , อสส.) อาสาสมัครพัฒนาสังคม (อพม.) อาสาสมัครประจำครอบครัว (อสค.) เป็นต้น

๔. จัดให้มีกลไกความร่วมมือแบบบูรณาการ พัฒนาขึ้นเป็นพื้นที่ต้นแบบ ระดับจังหวัด อำเภอ เขต ตำบล ชุมชนในการดำเนินการ

๔.๑ พัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของบุคลากรที่มีภารกิจด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงบุคลากรสาธารณสุข (เช่น อสม. อสส.) ครูพี่เลี้ยง ครูในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย บุคลากรทางการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน แกนนำชุมชน ผู้ปกครองของเด็ก และอื่น ๆ ให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการใช้หนังสือเพื่อพัฒนาเด็กให้เหมาะสมตามช่วงวัย ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาจนถึง ๖ ปี

๔.๒ จัดระบบการให้ความรู้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแล-ผู้แวดล้อมเด็ก ผ่านสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ไม่น้อยกว่า ๒ ครั้งต่อปี

๔.๓ จัดระบบการฝึกอบรมและพัฒนาอาสาสมัครผู้ส่งเสริมการอ่านการเล่นของเด็กในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่และผู้สูงวัย

๕. สนับสนุน ส่งเสริม สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการมีส่วนร่วมของกลไกและคนในชุมชนในการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยหนังสือและการอ่านอย่างต่อเนื่อง ร่วมกับทุกภาคส่วน ในการดำเนินการ

๕.๑ จัดให้มีห้องสมุด , มีพื้นที่อ่านสำหรับเด็กที่ใกล้บ้าน เข้าถึงได้ง่ายและปลอดภัย มีหนังสือนิทาน หนังสือภาพ สื่อสร้างสรรค์ , ของเล่นในการพัฒนาสำหรับเด็กจำนวนที่เหมาะสม มีความหลากหลายเพียงพอ รวมถึงสามารถขอยืมได้สะดวกที่ละหลาย ๆ เล่ม และมีระยะเวลาการยืมที่นานขึ้น รวมถึงมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้มุ่งพัฒนาทักษะสมอง EF ในเด็กปฐมวัย และหรือมีบริการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเคลื่อนที่สู่ชุมชน เพื่อให้เด็กและครอบครัวเห็นคุณค่า ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมการอ่านการเล่นในวิถีชีวิต สามารถเข้าถึงหนังสือและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ

๕.๒ จัดให้มีธรรมนูญชุมชนเพื่อร่วมกันสร้างระบบการปกป้อง ดูแล และส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย

๖. จัดให้มีความร่วมมือการดำเนินการด้านการสื่อสาร เพื่อร่วมสร้างวิถีวัฒนธรรมการอ่านในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัยทุกมิติ เพื่อวางรากฐานการเติบโตเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ โดยร่วมกับสื่อชุมชน สื่อมวลชน สื่อออนไลน์ และสื่อในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อสื่อสารณรงค์ และจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในทุกระดับ

ระยะยาว

เป้าหมาย

เพื่อผลักดันให้อ่านเป็นวัฒนธรรมและเป็นรากฐานสำคัญของสังคมไทย ทำให้เกิดการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองที่มีศักยภาพในการสร้างสรรค์สังคมและพัฒนาประเทศชาติได้อย่างแท้จริง

มาตรการ

๗. ขอให้ทุกหน่วยงาน ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและสร้างเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัย รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรุงเทพมหานคร ร่วมกับภาคีทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน ร่วมสร้างพื้นที่และกลไกความร่วมมือ โดยจัดให้มี “คณะกรรมการสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน” ทั้งระดับชาติและระดับจังหวัด หรือ “สภาวัฒนธรรมการอ่านแห่งกรุงเทพมหานคร” เป็นต้น เพื่อเป็นกลไกในการกำหนดนโยบาย งบประมาณ ยุทธศาสตร์ และการสนับสนุน รมรงค์ ส่งเสริม รวมถึงการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดการพัฒนาทุนมนุษย์ ร่วมสร้างเมืองสร้างสรรค์ และสังคมสร้างสรรค์อย่างมั่นคงต่อไป

.....

ภาคผนวก : เครือข่ายร่วมพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย

แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชนจัดเวทีสาธารณะ เพื่อหาแนวทางลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงระบบนิเวศการอ่าน และสกัดข้อเสนอเพื่อนำสู่นโยบายสวัสดิการหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

- ครั้งที่ ๑

วันอังคาร ๕ เมษายน ๒๕๖๕

“พลังการอ่านฟื้นฟูวิกฤตเด็กปฐมวัย” : รวมพลังชุมชนเมือง สร้างวิถีวัฒนธรรมการอ่านเพื่อคนอนาคต ณ เวทีกลาง งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๐ และสัปดาห์หนังสือนานาชาติ ครั้งที่ ๒๐ สถานีกลางบางซื่อ กทม.

- ครั้งที่ ๒

วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕

“หัวใจเดียวกัน : สานพลังนโยบาย สวัสดิการหนังสือและวัฒนธรรมการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัยชายแดนใต้” งานมหกรรมการอ่านแห่งชาติ “มหัศจรรย์สื่อสร้างสรรค์และการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัยชายแดนใต้” อาคารศูนย์ราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ (อาคารใหม่) จังหวัดยะลา

- ครั้งที่ ๓

วันเสาร์ที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๕ “สร้างวัฒนธรรมการอ่าน สร้างนโยบายการอ่าน” : เครือข่ายอ่านยกกำลังสุขภาคเหนือ Zoom Meeting

- ครั้งที่ ๔

วันจันทร์ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕

“สวัสดิการหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย : สานพลังหยุดวิกฤต Learning Loss เด็กปฐมวัย “ จากปฏิบัติการพื้นที่ สู่ออกเสียงนโยบาย” : เครือข่ายอ่านยกกำลังสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ สวนปารีสอร์ท จ.สุรินทร์

- ครั้งที่ ๕

วันศุกร์ที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕

“การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัยยุค COVID-๑๙ โดยใช้เครื่องมือ ธรรมนูญตำบล” ณ ห้องประชุม สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองยโสธร

- ครั้งที่ ๖

วันจันทร์ที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕

“ฮักแพง ฮักคัก ฮักอ่าน ลูกหลานเติบโต” : การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายสวัสดิการหนังสือและวัฒนธรรมการอ่าน ณ ห้องประชุม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดยโสธร อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

- ครั้งที่ ๗

วันพฤหัสบดีที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๕

“เครือข่ายบ้านมั่นคงเพื่อคนจนเมือง ๔ ภาค กับความคาดหวังสร้างนโยบายพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยการอ่าน”

Zoom Meeting

- ครั้งที่ ๘

วันเสาร์ที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๕

“สานพลังร่วมหยุดวิกฤติ Learning Loss :

จากปฏิบัติการทางสังคมสู่ข้อเสนอเชิงนโยบาย สวัสดิการหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย

ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กทม. และ Zoom Meeting

องค์กรร่วมดำเนินงาน :

- ครั้งที่ ๑

สมาคมผู้จัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย (PUBAT) , โครงการ ๑ อ่าน ล้านตื่น , มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.) , สหพันธ์พัฒนาองค์กรชุมชนคนจนเมืองแห่งชาติ (สอช.) , มูลนิธิพร้อมใจพัฒนา , เครือข่ายรัฐสวัสดิการเครือข่ายสลัม ๔ ภาค และสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร

มีผู้เข้าร่วมเวทีออนไลน์ กว่า ๑๓๐ คน ทั้งจากองค์กรร่วมจัดงาน บุคลากรจากสังกัด กทม. อาทิ สำนักประชาสัมพันธ์ กทม. ห้องสมุดพระนคร ห้องสมุดบางซื่อ ห้องสมุดอิสลาม ห้องสมุดวัดอนงค์รามาวรวิหาร ห้องสมุดคลองสามวา ห้องสมุดบ้านจिरายุพูนทรัพย์ สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไป

- ครั้งที่ ๒

เครือข่ายพลังอ่านชายแดนใต้ ๑๗ องค์กร อาทิ

คณะวิทยาการอิสลาม ม.อ.ปัตตานี คณะศึกษาศาสตร์ ม.อ.ปัตตานี, ศูนย์ภาษามลายูสงขลานครินทร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, สำนักวิทยบริการ ม.อ.ปัตตานี , สมาคมสตรีไทยมุสลิมปัตตานี , อุทยานการเรียนรู้ยะลา (TK park Yala) , องค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี , ศูนย์อนามัยที่ ๑๒ ยะลา , สมาคมสร้างสรรค์เยาวชนชายแดนใต้ (กลุ่มสานฝัน) , สมาคมเด็กและเยาวชนเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ (กลุ่มลูกเหรียญ) , สมาคมฟ้าใสส่งเสริมสุขภาวะเด็กและเยาวชนชายแดนใต้

- ครั้งที่ ๓

เครือข่ายเชียงใหม่อ่านและภาคีเครือข่าย ๑๔ หน่วยงาน ได้แก่ ภาคีอ่านยกกำลังสุข : คนวัยใส เชียงใหม่ , อ่านแม่สาย จ. เชียงราย , อ่านท่าไกร จ. พะเยา , เชียงใหม่อ่าน , ห้องสมุดเชียงใหม่ , ห้องสมุดจินดา , หอสมุดรัชมังคลาภิเษก , เพลงเลี้ยงลูกให้โตไปกับหนังสือ , ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ , กลุ่มมะขามป้อม , กศน. , สมาคมครูปฐมวัยสถานศึกษาเอกชน เชียงใหม่ , สภาการศึกษา (ชัชวาลย์ ทองดีเลิศ)

- ครั้งที่ ๔

เครือข่ายสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านภาคอีสาน อาทิ มูลนิธิเพื่อสุขภาพชุมชน, สถาบันครอบครัวเข้มแข็งจังหวัดสุรินทร์ , สถาบันไทยเพื่อการพัฒนา (กลุ่มก่อการดีเลย)

หน่วยบริการสาธารณสุขในพื้นที่ : โรงพยาบาลสุรินทร์ , สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต ๔ นครราชสีมา , สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (โครงการเงินอุดหนุนเด็กถ้วนหน้า) , มูลนิธิเพื่อสุขภาพชุมชน , บ้านอ่านยกกำลังสุข - บ้านพัฒนาการเด็ก เทศบาลเมืองสุรินทร์, อำเภอสังขะ, อำเภอพนมดงรัก , เครือข่ายพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กและครอบครัว : บ้านประกอบฝัน สวนนิเวศเกษตรศิลป์ , ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อ.ลำดวน, อ.เมืองสุรินทร์, อ.ปราสาท, อ.ท่าตูม, อ.ศีขรภูมิ , มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ , สมัชชาสุขภาพจังหวัดสุรินทร์ , องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ , เทศบาลเมืองสุรินทร์ , ศูนย์ประสานงานหลักประกันสุขภาพประชาชน , ธนาคารหนังสือจังหวัดสุรินทร์ , กศน.อำเภอเมืองสุรินทร์ , โรงเรียนบ้านจรุ๊กแขวะ ต.โคกยาง , โรงเรียนบ้านพิงพวย ต.บัวโคก อ.ท่าตูม , โรงเรียนบ้านสว่างโนนแดง ต.ยาง อ.ศีขรภูมิ และสมาคมสุรินทร์นิวส์ ถ่ายทอดสดผ่าน เพจ Surinnews และ เพจ อ่านยกกำลังสุข

- ครั้งที่ ๕ และ ๖

เครือข่ายอีกอ่านร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดยโสธร : เครือข่ายสมัชชาสุขภาพจังหวัดยโสธร ๑๑ หน่วยงาน ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัดยโสธร, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๑ และ เขต ๒ , กศน.จังหวัดยโสธร , กศน.อำเภอป่าติ้ว , สำนักงานสาธารณสุขอำเภอป่าติ้ว , ตำบลเด็ด อำเภอเมืองยโสธร , นายก อบต.หนองคู อำเภอเมืองยโสธร , ตำบลน้ำคำ อำเภอไทยเจริญ และ พมจ.ยโสธร

- ครั้งที่ ๗

สหพันธ์พัฒนาองค์กรชุมชนคนจนเมืองแห่งชาติ โดยเครือข่ายบ้านมั่นคง ๔ ภูมิภาค เข้าร่วม ๒๐ ชุมชน

- ครั้งที่ ๘

เครือข่าย กรุงเทพมหานคร (กทม.) , กระทรวงสาธารณสุข , กระทรวงมหาดไทย และภาคีเครือข่ายสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน อาทิ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก , บริษัท กล้าก้าว อินสไปเรชั่น จำกัด , ศูนย์ประสานงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านในชุมชนท้องถิ่น : เครือข่ายอ่านยกกำลังสุข , ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการอ่านชายแดนใต้ : เครือข่ายพลังอ่านชายแดนใต้ , เครือข่ายเด็กเท่ากัน (๓๔๐ องค์กร)